

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

[Sefer Shemu'el]

[Sefer Shemu'el]

Obornik, Meïr

5565 [1804/1805]

יח

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9622

פאלק אונד ריף : עם לעכער דער קעניג !
 (כה) הירויף ערקלעהרטע שמואל דעם
 פאקע דיא רעגירונגספארם, (דיא ער אין
 איינעם בונדע אויפצייכנעטע אונד פאר
 דעם עוויגען היין לעגטע) אונד לים דאן
 דאז פאק נאך הויזע ציהן. (כו) אויך שאול
 גינג נאך הויזע גען גבעה, אונד אייניגע
 וויס דער פאלקסמענגע, דיא גאטט
 זים רוערצן האטטען, בעגלייטעטן
 איהן. (כו) נידערטרעכטיגע לייטע
 אבר זאגטען : וואס ווירד אונס דיוער
 ניצן ? פראכטעטן איהן, אונד בראכטן
 איהם קיינע גשענקע. אכער ער טאהט
 אלס מערקטע ער עם ניכט.

יא (א) נחש דער עמוני, צאג
 רוינויף, אונד בעלאגרטע יבש
 גלעד. דיא זאגטען אללע איינוואהנר
 פאן יבש גלעד צו נחש : מאך איינען
 בונד מיט אונס, זא וואללען וויר דיינע
 אונטערטהאנען זיין. (ב) אבר נחש
 דער עמוני גאב איהנן צור אנטווארט :
 נור אלס דאן ווילל איך איינען בונד מיט
 אייך מאכען, ווען איה אייך יערד דאן
 רעכטע

ויאמרו יהי המלך : (כה) וידבר
 שמואל אל אל-העם את משפט
 המלכה ויכתב בספר וינח לפני
 יהוה וישלח שמואל את-כל-
 העם איש לביתו : (כו) וגם-
 שאול הלך לביתו גבעתה וילכו
 עמו החיל אשר-נגע אלהים
 בלבם : (כו) ובני בליעל אמרו
 מה-ישענו זה ויבזרו ואל-
 הביאו לו מנחה ויהי כמחריש :
יא (א) ויעל נחש העמוני ויתן
 על-יבש גלעד ויאמרו כל-
 אנשי יבש אל-נחש פרתי-לנו
 ברית ונעבדך : (ב) ויאמר
 אלהם נחש העמוני בזאת
 אכרות לכם בנקור לכם כל-
 עין

באור

כרכי דרך. (כה) משפט המלכה,
 באיזה אופן ינהג המלך את עמו, כעין הלכות
 מלכים אשר הוציאו חז"ל. ויכתוב בספר,
 אין כראש שכתב בפני העם, אלא הכתוב
 מודיע שכתבה למען לא ישכח מישראל,
 והכתיבה אפשר היתה לפני האסיפה או
 לאחריה, והמאמר ושלם שמואל, מקובר אל
 מלת המלכה, והכניס כמו מאמר מוסגר,
 והכנייה תסכים. וכן תרגמתי לפני ה',
 כי מיום שנת הארון בקרית יערים לא מצאנו
 שטלטלוהו משם עד דוד. וענין כל המאמר
 כמו שכתבתי (כו) וילכו עמו החיל,
 כת"י קצת מן עמא. (כו) מנחה, קן דרך
 להביא מנחה למלך אחרי המשח, כ"ש ויתנו
 מנחה ליהושפט (דה"ב י"ז).

רשי

כידו : (כו) אשר נגע אהים גברון
 דחלי חטאה דאחיהב דחלא מן קדם
 ה' בלזכון :
יא (ב) כל עין ימין. כושמעו
 ומדרש אגדה הביאו לי ספר
 תורתכם

עין ימין ושמתיך חרפה על-
 כל-ישראל : (ג) ויאמרו אליו
 זקני יביש הרף לנו שבעת ימים
 ונשלחה מלאכים בכל גבול
 ישראל ואם-אין מושיע אתנו
 ויצאנו אליה : (ד) ויבאו
 המלאכים גבעת שאול וידברו
 הדברים באזני העם וישאו כל-
 העם את-קולם ויבכו : (ה) והנה
 שאול בא אחרי הבקר מן-
 השדה ויאמר שאול מה-לעם
 כי יבכו ויספרו-לו את-דברי
 אנשי יביש : (ו) ותצלה רוח-
 אלהים על-שאול בשמעו את-
 הדברים האלה ויחר אפו מאד :
 (ז) ויקח צמד בקר וינתחרו-
 וישלח בכל-גבול ישראל ביד
 המלאכים לאמר אשר איננו
 כשמעוק רש"י יצא

רעכטע אויג אויסשטעכן לאסט , דאס
 איך דאדורך שמאך איבער גאנץ ישראל
 ברינגע . (ג) דיא עלטסטן פאן יביש
 גלעד ליסן איהן ביטען : לאס אונס
 זיבען טאגע פריסט , וויר וואללען אכ-
 געארדענטע שיקן , אין אללע גרענצן
 ישראלס , לייסטעט מאן דאן אונס
 קיינע הילפע , וא ציהן וויר צודיר הנזים .
 (ד) דיא אכגעארדענטן קאממען גאך
 גבעה שאולס , ריכטעטן איהרען אויפ-
 טראג אויס , פאר דען אהרן רעס פאלקס ,
 אונד דאן גאנצע פאלק ערדחוב זיינע
 שטיממע אונד וויינטע . (ה) אינדעס
 קאס שאול הינטר דען רינדן דער ,
 פאס פעלדע , אונד שפראך : וואס
 איזט דעם פאלקע גשעהן , דאס עס
 וויינט ? מאן ערצעהלטע איהם דיא
 נאכריכט פאן דען איינוואהנרן יבשם .
 (ו) דא פוהר איינגעטטליכר גייסט אין
 שאול , אלס ער דיזע נאכריכט הערטע ,
 אונד ער וואורדע זעהר ערגריממט .
 (ז) ער נאס איין פאר רינדער ,
 צרשניט אונד פרשיקטע זיא , דורך
 דיזע אכגעארדענטן , אין אללע גרענצן
 ישראל'ס , אונד ליס דאבייא זאגען :
 ווער ניכט אויסציהט אונטר אנפיהרונג
 שאולס

באור

על צד הימין שבו העין - וכן ידימיט ויד
 שמאלו , אף על פי שיד ל"כ לעולם . (ג)
 ויצאנו אליך , לעשות לנו כטוב בעיניך ,
 ככאמר להלן פ' י"ד . (ד) גבעה שאול ,
 עיר

חורתכם שנתנה מיומן וחטרפה על
 שכתוב בו לא יבא עמוני ומואבי וגו' :
 חרפה גידוף : (ח) אחרי הבקר .
 אחר זמן נעמד בראת הבקר מן השדה :

(ז) לבקרו . לזהמותיו : (ח) ויפקדם

בבוק

מ כ ל ל י ו פ י

יא (ב) עין ימין , חאר [י"מ על הסנהדרין] : (ו) צמד , זוג : (ח) בבוק

שאלם אונד שמואלים , מיט דעסן
 רינדרן זאלל זא פֿרפֿאהרען ווערדען .
 דא פֿיל איינע פֿורכט פֿאם עוויגען אויף
 דאז פֿאלק , אונד זיא צאָגן צו פֿעלדע ,
 וויא איין מאָן . (ח) ער מוסטערטע
 זיא צו בזק . דיא קינדר ישראל צעהל־
 טען דרייאמאל הונדרט טויווענד , אונד
 דיא קינדר יחודה דרייסיג טויווענד .
 (ט) היר טרוגן זיא דען אַבגעאַרדענטן
 אויף : זא שפרעכט צו דען איינוואָהנרן
 יבשם אין גלעד , מאָרגען זאלל אייך
 הילפֿע קאַממען , זאַבאַלד דיא זאָננע
 היים שיינט . דיא אַבגעאַרדענטן קאַמען
 אַן , אונד ריכטעטן עס דען איינוואָהנרן
 יבשם אויס , דיזע פֿרייעטן זיך .
 (י) אונד ליסן (נחש) זאָגן : מאָרגען
 קאַממען וויר צו אייך דוינוים , איהר
 קענט דאָן מיט אונס טהון , גאַנץ וויא
 עס אייך געפֿעללט . (יא) דען מאָרגען
 דרויף טיילטע שאול דאז פֿאלק אין
 דרייא הויפֿען , דיזע דראָנגן איין אויף
 דאז לאָגער , אין דער מאָרגענוואַכע ,
 אונד שלוגן עמון ביר דער טאָג היים וואָר .
 וואס

יצא אחרי שאול ואחר שמואל
 כה יעשה לבקרו ויפל פחד
 יהודה על העם ויצאו באיש
 אחר : (ח) ויפקדם בבזק ויהיו
 בני ישראל שלש מאות אלף
 ואיש יהודה שלשים אלף :
 (ט) ויאמרו למלאכים הבאים
 כה האמרונו לאיש יביש גלעד
 מחר תהיה לכם השועה בחם
 השמש ויבאו המלאכים ויגרו
 לאנשי יביש וישמחו : (י) ויאמרו
 אנשי יביש מחר נצא אליכם
 ועשייתם לנו ככל הטוב
 בעיניכם : (יא) ויהי ממחרת
 וישם שאול את העם שלשה
 ראשים ויבאו בתוך המחנה
 באשמרת הבקר ויכו את עמון

באור

פיר מולדת שאול . (יא) באשמורת הבוקר ,
 שליש האחרון מהלילה , כי שלש משמירות הוה
 לילה

כחום ק' רש"י עד
 בזק . רבותינו אמרו בשברי חרסים .
 לשון אחר בזק בחזנים שנטל מכל אחד
 חזן ומנאס כמו ויפקדם בטלחים שנטל
 מכל אחד טלה ומנאס זהם כמו שהיו
 כרור חזן צנורגמה אך בזקא דכיפא בקלעא וצילמדנו ויספרם בטלחים
 כדחינון מסבינין באילין בזקיי' כדחינון עתירין בחילין אימריא . לשון אחר
 בזק שם מקום הנזכר בספר שופטים וימנאחו את אדוני בזק בזק : (יב) מי
 האומר

מכלל יופי

(ח) בבזק , שם מקום ולדרו"ל אבן במקום מחצית השקל (ט) לאיש ל"י , על ל"ר :
 (יא) זיפוצו

עֲדָהֶם הַיּוֹם וַיְהִי הַנְּשֹׂאֲרִים
וַיִּפְצְזוּ וְלֹא נִשְׂאָרוּכֶם שְׁנַיִם
יָחַד : (יב) וַיֹּאמֶר הָעַם אֶל־
שְׁמוּאֵל מִי הָאִמֵּר שְׂאוּל יִמְלֹךְ
עָלֵינוּ הַנּוֹ הָאֲנָשִׁים וַנְּמִיתֶם :
(יג) וַיֹּאמֶר שְׂאוּל לֹא־יִוָּמָת אִישׁ
בַּיּוֹם הַזֶּה כִּי הַיּוֹם עָשָׂה־יְהוָה
הַשְׂוֵעָה בְּיִשְׂרָאֵל : (יד) וַיֹּאמֶר
שְׁמוּאֵל אֶל־הָעַם לְכוּ וְנִלְכְּהוּ
הַגִּלְגָּל וַנְּחַדֵּשׁ שֵׁם הַמְּלוּכָה :
(טו) וַיֵּלְכוּ כָל־הָעַם הַגִּלְגָּל
וַיִּמְלְכוּ שָׁם אֶת־שְׂאוּל לִפְנֵי
יְהוָה בַּגִּלְגָּל וַיִּזְבְּחוּ־שָׁם זִבְחִים
שְׁלָמִים לִפְנֵי יְהוָה וַיִּשְׂמַח שָׁם
שְׂאוּל וְכָל־אֲנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל עַד־
מָאֵד :

יב (א) וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־

וואס איכריג כליב , צערשטרייטע זיך ,
דאז ניכט צווייא בייאזאמן בליבען .
(יב) דא שפראך דאז פאלק צו שמואל :
ווער דאזט געשפראכען : ,, זאלטע
שאול איבער אונס קעניג זיין ? געכט
דיא לייטע הער , דאס וויר זיין איום=
ברינגען ! (יג) אבער שאול זאגטע :
אם הייטיגן טאגע מוס נימאנד אום דאז
לייבן קאממען , דען הייטע האט דער
עוויגע ישראל זוג פֿרליהן .

(יד) שמואל שפראך הירוויף צום
פאלקע : קאמט ! לאסט אונס נאך
גלגל געהן , אונד דארט דיא הולדיגונג
ערנייערן . (טו) דאז גאנצע פאלק גינג
נאך גלגל , הולדיגטן דעם שאול פֿאר
דעם עוויגען , בראכטן שלאכט = אונד
פֿריידענאפפֿער פֿאר דעם עוויגן , אונד
שאול זאווואהל , אלס דאז גזאמטע
ישראל , ווארן דארט זעהר פֿרגניגט .

יב (א) הירוויף שפראך שמואל צו
גאנץ ישראל : איך האבע נון
אוירער שטיממע גהער געגעבן , איך
אללעם וואס איהר מיר געזאגט , האבע
איך

כָּל־יִשְׂרָאֵל הִנֵּה שָׁמְעוּתִי בְּקִלְכֶם לְכֹל אֲשֶׁר־אָמַרְתֶּם לִי

ואמליך

באור

רש"י

לילה כ"ג נגדען . (יב) שאול ימלוך ,
בתמיה . (יד) ונחדש שם , לפי שנפעס
הראשונה לא היו כל ישראל מרזים בו , כי
רבים היו מרזים אותו , ועתה כשראו שעשה ה'
תשועה בידו , נתרנו כולם .
(ב) ואני

סאומר . כלשון ציון שאל ימלוך עלינו
תנו אותם ונמית : ימלוך עלינו בתמי' :
(יד) ויחמר שמואל גו' ונחדש שם
המלוכה . לפי שבראשונה היו עוררים
על הדבר ועתה נתרנו כולם :

(ב) ואני

מ כ ל ל י ו פ י

(יא) ויפוצו , ה"ו כו"ו וישא אברהם , כלו' מה שנשארו , כינפוצו :
(ב) זקנתי